

امارت اسلامی افغانستان
وزارت ارشاد، حج و اوقاف
ریاست ارشاد و انسجام مساجد

موضوع خطابت روز جمعه و
تقریر و بیان تحریر شده که به تمام خطباء مرکز و ولایات
به هر دو زبان ملی کشور (دري و پشتو) ارسال میگردد

۲/ ربیع الثانی/ ۱۴۴۴هـ ق مطابق ۶/ عقرب/ ۱۴۰۱هـ ش

حرمت واضرار ساز و سرود

الحمد لله الذي حرم الفواحش مظهر منها ومابطن وحذرمن قربانها والاسباب الموصلة اليها رحمةً بعباده وصيانةً لهم عما يضرهم في دينهم ودنياهم. احمده على احسانه واشكره على لطفه وامتنانه واشهد ان لاله الاالله وحده لا شريك له في ربوبيته والهيته واسمائه وصفاته. واشهد ان محمداً عبده ورسوله لآخر الادل الامة عليه ولاشراً لاحذرهما منه. صلى الله عليه وآله واصحابه وسلم تسليمًا كثيرًا.

اما بعد: قال الله تعالى في القرآن الكريم: {قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّيَ الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَّنَ} [الاعراف: (۳۳)]
از جمله کارهای ناروا وفتنه ای که جامعه اسلامی به آن گرفتار است، ساز و سرود میباشد که آن را موسیقی گفته میشود. بخاطر مستی نواختن ساز و آلات موسیقی گناه کبیره است که از زمان جاهلیت به جامعه اسلامی باقی مانده است. نواختن ساز و سرود و آواز خوانی علامه نفاق است که دین مقدس اسلام از آن منع نموده است. نواختن ساز و سرود و گوش فرا دادن به آن ضمیر انسان را میمیراند و از یاد الله تعالی باز میدارد. گوش فرا دادن به ساز و سرود گناه است و از گناه لذت بردن انسان را به کفر میرساند. علمای کرام میگویند که ساز و آواز خوانی مقدمه زنا است و در قلب نفاق را می رویاند. [نزّه الاسماع ابن رجب] در تمام ادیان ساز و سرود نواختن و گوش فرا دادن به آن حرام گردانیده شده است [روح المعانی] آواز خوانی و گوش فرا دادن به آن وقتی حرمت آن شدید میشود که همراهی آن آلات موسیقی (لهو و لعب) همراه شود مثل: طبل، رباب و غیره.

نواختن ساز و سرود امروزی که از قبیل طبله، غجک، رباب و دیگر آلات لهو و لعب که نواخته میشود حرام است. ساز و سرود خواندن و گوش فرا دادن صفت انسانهای فاسق است. این کارها در آن وقت شرم آور است که در یک کشور اسلامی آواز خوانها و دلاک هارا لقب (ستاره افغان) داده میشود. به مسلمان مناسب است که در آن مجالسیکه ساز و سرود باشد اشتراک نکند؛ چرا که این از جمله منکرات است و در مجالس منکر اشتراک حرام است.

حرمت ساز و سرود در قرآن کریم:

الله جل جلاله میفرماید: {وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًا أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ} لقمان: (6)

ترجمه:- واز مردمان کسی است که سخنان بیهوده را میخرد تا بایی دانشی مردم را از راه الله منحرف سازد و تا راه الله را مورد استهزاء قرار دهد اینان را عذاب ذلت باریست .

اکثر صحابه مثل عبدالله ابن مسعود، عبدالله ابن عباس، جابر ابن عبدالله رضی الله عنهم وجمهور تابعین میفرمایند: که مراد از (لهو الحدیث) غزل، ساز و سرود است. [تفسیر ابن کثیر]
وقال الحسن البصري: أنزلت هذه الآية: { وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَن سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ } فِي الْغِنَاءِ وَالْمَزَامِيرِ. [ابن کثیر]

ترجمه:- حسن بصری رحمه الله گفته این آیت نازل شده در باره آواز خوانی و موسیقی میباشد .
در آیه دیگری الله تعالی میفرماید: (وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ وَإِذَا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا كِرَامًا) الفرقان: (۷۲)
ترجمه: بندگان رحمان کسانی اند که به دروغ گواهی نمی دهند و چون بر اعمال و گفتار بیهوده بگذرند آبرو مندانه میگذرند.
در آیه دیگری میفرماید: (وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ) { (3)؛ ترجمه: کسانی اند که از بیهوده روی گردانند.
در لسان عربی (لغو) هر آن سخن بد، هرزه، و بیش پای افتاده را گویند که فایده دنیوی و اخروی نداشته باشد. از این جهت مفسرین مگویند که در این غزل و آواز خوانی هم شامل میشود.
امام طبری رحمه الله میگوید: (وَسَمَاعُ الْغِنَاءِ مِمَّا هُوَ مُسْتَبَحٌّ فِي أَهْلِ الدِّينِ، فَكُلُّ ذَلِكَ يَدْخُلُ فِي مَعْنَى اللَّغْوِ) تفسیر الطبري.
ترجمه:- شنیدن غزل و آواز خوانی به اشخاص دیندار قبیح است و همه در لغو شامل میشود .

حرمت ساز و سرود در سنت نبوی:

در یک حدیث شریف آمده است (عَنْ أَبِي أُمَامَةَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ بَعَثَنِي رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ وَهُدًى لِلْعَالَمِينَ وَأَمْرَتِي رَبِّي عَزَّ وَجَلَّ بِمَحَقِّ الْمَعَارِيفِ وَالْمَزَامِيرِ) مسند أحمد
ترجمه:- از ابی امامه رضی الله عنه روایت است که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود: که الله تعالی مرا رحمت و هدایت از برای عالمیان فرستاده است و الله تعالی مرا امر کرده است به محو کردن آلات موسیقی .
در یک حدیث شریف دیگری آمده است: (صَوْتَانِ مَلْعُونَانِ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ: صَوْتُ مِزْمَارٍ عِنْدَ نِعْمَةٍ وَصَوْتُ مُرْنَةٍ عِنْدَ مُصِيبَةٍ) أخرجه البزار كما في مجمع الزوائد قال الهيثمي : رجاله ثقات .
ترجمه:- دو آوازی است که لعنت کرده شده است در دنیا و آخرت، آواز موسیقی در وقت خوشی و نوحه سرائی در وقت مصیبت .
در حدیث شریف دیگری آمده است: (لَيَكُونَنَّ مِنْ أُمَّتِي أَقْوَامٌ يَسْتَحِلُّونَ الْحَرَ وَالْحَرِيرَ وَالْخَمْرَ وَالْمَعَارِيفَ) صحيح البخاري .
ترجمه:- نبی کریم صلی الله علیه وسلم فرمودند: خواه مخواه میباشد در امت من گروهی که حلال می شمارند (فرج) عمل نامیمون زنا، پوشیدن ابریشم، نوشیدن شراب و آلات موسیقی را .
پیغمبر علیه السلام از خرید و فروش آواز خوان منع کرده، و پولی را که از طریق آواز خوانی و نواختن موسیقی بدست می آید حرام قرار داده است .

در حدیث دیگری آمده است: (عَنْ أَبِي أُمَامَةَ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: (لَا تَبِيعُوا الْقَيْنَاتِ، وَلَا تَشْتَرُوهُنَّ، وَلَا تَعْلَمُوهُنَّ، وَلَا خَيْرَ فِي تِجَارَةٍ فِيهِنَّ، وَثَمَنُهُنَّ حَرَامٌ) سنن الترمذي
ترجمه:- ابی امامه رضی الله عنه از نبی علیه السلام روایت نموده که فرموده اند: نفروشید و نخرید زنان آواز خوان را، و آواز خوانی را تعلیم ندهید، در تجارت اینها خیر نیست، و پولی که از این طریق بدست می آید حرام است .
الله الحمد به آمدن امارت اسلامی در افغانستان از ساز و سرود جلوگیری شده است در این ارتباط وزارت امر بالمعروف و نهی عن المنکر در تشکیلات دولت به میان آمده است .

برای ما مسلمانان لازم است که از مابیل و کمپیوترها ساز و سرود را نشنویم، مردم بالخصوص از انداختن ساز و سرود در مابائل جوانان جداً خود داری نمائیم، زیرا این کار کمک کردن برگناه است و شریعت از این کار منع نموده است و از این طریق فائده بدست آوردن حرام است.

دریک روایتی آمده است: (عن عَبْدِ اللَّهِ يَقُولُ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - يَقُولُ: الْغِنَاءُ يُنْبِتُ النَّفَاقَ فِي الْقَلْبِ) سنن ابی داود

ترجمه:- حضرت عبد الله میفرماید: شنیدم از رسول الله صلی الله علیه وسلم که میگفت آواز خوانی و موسیقی در قلب نفاق را می رویاند طوریکه آب کشت را در زمین می رویاند.

عن عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: (نَهَى رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَنْ ضَرْبِ الدُّفِّ وَلَعِبِ الطَّبْلِ وَصَوْتِ الزَّمَامَةِ) تحريم النرد والشطرنج والملاهي للأجري

ترجمه:- از علی ابن ابی طالب رضی الله عنه روایت است که منع فرموده نبی علیه السلام از زدن دف، و بازی کردن با طبله و صدای نی.

حرمت ساز و سرود از نظر مجتهدین وفقهای کرام:

موسیقی که امروز رواج است که در آن آواز خوانی میشود شامل هر نوع منکرات است که به اتفاق مجتهدین حرام است. هر ساز و سرود و آلات موسیقی که نواخته میشود و صفت زنان اجنبی بیان میشود و مردم را به فحشاء فرامیخواند از نظر چهارائمه حرام است.

امام مالک رحمه الله از موسیقی منع میکرد و از وی سوال شد که بعضی از باشندگان مدینه این کار را میکنند، امام مالک در جواب سوال گفت: این کار در اینجا فاسقان انجام میدهند. [نزهة الأسماع]

امام شافعی رحمه الله میفرماید: سازنده و آواز خوان مذکر باشد یا مونث، شاهی او قبول نیست. [نزهة الأسماع]

امام شافعی رحمه الله در جای دیگری میفرماید: (هی دیاته ای دیوث) آواز خوانی و نواختن موسیقی و شنیدن آن دیوثی است.

امام احمد رحمه الله میگوید آلات موسیقی همه حرام اند.

امام مرغینانی رحمه الله میگوید (ولا من يغني للناس لأنه يجمع الناس على ارتكاب كبيرة) الهداية شرح البداية.

ترجمه:- شخص (عادل) آن است که به مردم آواز خوانی نکند؛ چرا آواز خوانی و غزل مردم را به گناه کبیره جمع میکند.

در فتاوی تارخانیه آمده است که ساز و سرود در تمام ادیان و شرائع حرام شمرده شده است.

امام ابن نجیم میفرماید (وظاهرة أن الغناء كبيرة وإن لم يكن للناس بل لإسماع نفسه دفعا للوحشة... وفي المعراج الملاهي نوعان محرّم وهو الآلات المطربة من غير الغناء كالمزمار سواء كان من عود أو قصب كالشبابه أو غيره كالعود والطبور. والنوع الثاني مباح وهو الدف في النكاح وفي معناه ما كان من حادث سرور). [بحر الرائق]

ترجمه:- از عبارات (کنز الدقائق) معلوم میشود که غزل و آواز خوانی گناه کبیره است اگر چه به مردم نخواند بلکه به خود بخواند تا که بواسطه آن وحشت را دور کند. در معراج الدراییه آمده است موسیقی دو نوع است؛ یک نوع آن حرام است که عبارت از نواختن و سائلی است که بدون آواز خوانی مستی به بار می آرد مثل: توله زدن برابر است که آن از چوب باشد و یا از نی و یا از اشیای دیگر مثل: رباب، تنبور و طبله زدن؛ نوع دوم مباح است که عبارت از دایره زدن است که در نکاح و بعضی مراسم خوشی صورت میگیرد.

در فتاوی البزازیه آمده است: (استماع صوت الملاهي معصية والجلوس عليها فسق والتلذذ بها كفر) مجمع الأنهر في شرح ملتقى الأبحر). ترجمه:- شنیدن آواز ساز و موسیقی گناه است نشستن در آنجا فسق است و لذت بردن از آن کفر است.

علامه ابن الصلاح در فتاوی خود مینویسد: (هذا السماع حرام یا جماع أهل الحل والعقد من المسلمین، ویستدل بالآیه علی حرمة الملاهی كالرباب والجنک والسنطیر والکمنجة والمزمارو غیرها بناء علی ما روی عن ابن عباس والحسن انهما فسرا لهوالحدیث بها نعم انه یحرم استعمالها واستماعها فقد صح من طرق). [فتاوی ابن الصلاح]

ترجمه:- ساز و سرود و شنیدن موسیقی به اجماع مسلمانان اهل حل و عقد حرام است برای حرمت اسباب و وسائل ساز و سرود به آیات استدلال کرده میشود مانند: رباب، چنگ، تنبور، توله و غیره، زیرا که از ابن عباس و حسن رضی الله عنهما روایت است که آنها لهو الحدیث را به همین چیزها تفسیر کرده اند، بلی! استعمال این اشیاء شنیدن آن هر دو حرام است که به طرق متعدد ثابت است.

البته در فقه حنفی نظر بعضی فقها این است که دهل زدن در آنجاهایی جواز دارد که در شریعت منصوصی است به شرطیکه دیگر آلات مست کننده همراهی او نباشد؛ مانند رفتن به جهاد، در مراسم عروسی البته مراد از عروسی اعلان نکاح است. [بحر الرائق باب من تقبل شهادته]

آواز خوانی که در آن نعت رسول الله صلی الله علیه وسلم توصیف مجاهدین، و جهاد، بیان اوصاف مکه معظمه و مدینه منوره باشد اشکال ندارد، اما آواز خوانی که با آداب و اخلاق اسلامی مغایرت داشته باشد و در آن توصیف شراب و دعوت به نوشیدن آن و باعث تحریک فساد اخلاقی میشده باشد حرام و ممنوع است.

اضرار موسیقی:

موسیقی اضرار مختلف دنیوی، اخروی، جسمی، روحی و روانی دارد که برخی از آنها قرار ذیل است:

۱- سبب ایجاد نفاق در قلب میگردد:

شنیدن موسیقی قلب انسان را فاسد میکند و نفاق را در آن می رویند طوری که آب دانه را در زمین می رویاند، رسول الله صلی الله علیه وسلم میفرماید: (عن عبد الله قال سمعت رسول الله صلی الله علیه وسلم یقول الغناء ینبت النفاق فی القلب) ابی داود ترجمه:- حضرت عبد الله میفرماید: شنیدم از رسول الله صلی الله علیه وسلم که میگفت آواز خوانی و موسیقی در قلب نفاق را می رویاند.

۲- شنیدن موسیقی مانع ذکر الله میشود:

کسانی که در شنیدن موسیقی و مجالس آواز خوانی، رقص و بازی مصروف هستند از ادای نماز جماعت و ذکر الله جل جلاله محروم میشوند؛ الله تعالی میفرماید: {وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَن سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًا أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ} [لقمان: (۶)]

ترجمه:- و از مردمان کسی است که سخنان بیهوده را میخرد تا با بی دانشی مردم را از راه الله منحرف سازد و تا راه الله را مورد استهزاء قرار دهد اینان را عذاب ذلت باریست.

۳- موسیقی سبب گرایش به فساد اخلاقی میشود:

آواز خوانی و لهو انسان را به سوی شهوت و فساد اخلاقی میکشاند و از راه پرهیزگاری باز میدارد، مجالس غنا و موسیقی معمولاً مراکز فساد گوناگون است این خود دلیل روشنی است بر اینکه موسیقی در گرایش به فساد اخلاقی نقش مؤثری دارد. فضیل ابن عیاض رحمه الله میفرماید: (الغناء رقیة الزناء).

۴- ساز و سرود محبت قرآن را از بین میبرد :

ساز و سرود محبت قرآن را از قلب انسان دور میکند چراکه این هردو در یک قلب جمع نمیشود زیرا قرآن کریم وحی الهی است، ساز و سرود وحی شیطان است این هردو باهم تناقض دارند در یک قلب جمع نمیشوند. امام ابن قیم الجوزی رحمه الله میگوید: ((حب الكتاب وحب ألحان الغنا... في قلب عبد ليس يجتمعان) الكافية الشافية ترجمه: محبت کتاب الله و عشق به موسیقی در قلب یک بنده یکجا جمع نمیشود.

۵- قساوت قلبی :

یکی از اثرات شوم موسیقی به روان انسانها پدید آوردن بیماری قساوت قلب در انسان میباشد و نتیجه قساوت قلبی این میشود که دیگر موعظه و پند در این قلب ها اثر نمی کند، زیرا اثر گناهان قساوت قلبی است. الله تعالی میفرماید: [ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ مِّنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَهِيَ كَالْحِجَارَةِ أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً] البقرة: (۷۴)

ترجمه:- باز بعد از آن دلهاى شما سخت ماند، پس آنها همچون سنگ ویا از آن سخت تر اند.

۶- ساز و سرود وسیله شیطان است :

ساز و سرود آواز های شیطانی است که شیطان به وسیله ساز و سرود بندگان الله را به طرف گناهان سوق میدهد، به فسق، گناه و فجور دعوت میدهد و از عبادت الله تعالی غافل میکند الله تعالی اینطور میفرماید: [وَأَسْتَفْزِزُ مَنْ اسْتَطَعَتْ مِنْهُمْ بِصَوْتِكَ وَأَجْلِبُ عَلَيْهِمْ بِخَيْلِكَ وَرَجِلِكَ وَشَارِكِهِمْ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ وَعَدَهُمْ وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا] الإسراء: 64

ترجمه:- واز ایشان هرکس را که میتوانی به آواز خویش (به سوی معاصی تحریک کن) و لشکر سواره و پیاده خود را به ضد آنان بشوران و با ایشان درمالها و فرزندان ایشان شریک شو و آنها را وعده (دروغ) بده و شیطان مردمان را جز فریب وعده نمی دهد.

مفسر قرآن کریم امام مجاهد رحمه الله در تفسیر این آیت میگوید: آواز خوانی همراهی توله و ساز آواز شیطان است. [تفسیر البغوي]

۷- به وسیله ساز و سرود شیاطین جمع میشوند :

نواختن موسیقی شیطان هارا جمع میکند و شیطانها با آواز خوانها و سازکننده گان رفیق اند و در جائیکه شیاطین موجود باشند ملائک آنجا نمی باشند.

۸- سبب غضب و قهر الله جل جلاله میشود .

والسلام علیکم ورحمت الله وبرکاته